

ΕΡΓΑΤΙΚΗ ΕΣΤΙΑ

ΕΡΓΑΤΙΚΗ ΕΣΤΙΑ

ΠΕΡΙΟΔΙΚΗ ΕΚΔΟΣΙΣ ΤΟΥ ΟΜΩΝΥΜΟΥ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΥ

ΠΕΡΙΟΔΟΣ Β'. ΤΕΥΧΟΣ 70 • ΔΙΕΥΘΥΝΕΤΑΙ ΑΠΟ ΕΠΙΤΡΟΠΗ • ΓΡΑΦΕΙΑ: «ΕΡΓΑΤΙΚΗ ΕΣΤΙΑ» • ΤΗΛ. 64.105 • ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ 1948

ΣΥΝΔΡΟΜΗ ΕΤΗΣΙΑ

Έργαστάσια, Βιομηχανία, Τράπεζαι, Νομικά πρόσωπα, Δημοί-Κοινοότητες Δραχ. 25.000

Έργατικά Κέντρα, Όργανώσεις 12.000

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Η «ΕΡΓΑΤΙΚΗ ΕΣΤΙΑ»

» »

ΠΕΤΡΟΥ ΧΑΡΗ

ΑΛΕΚΟΥ ΔΡΑΓΑΝΗ

ΣΤ. ΑΡ. ΚΟΚΚΙΝΕΑ

ΑΝΤΙΓΟΝΗΣ ΧΑΤΖΗΘΕΟΔΩΡΟΥ

ΚΩΝ. Ε. ΛΟΥΚΑΚΗ

ΣΤ. ΜΑΝΕΣΗ

ΤΙΜΟΥ ΜΩΡΑΪΤΗ

Πρακτικές οδηγίες. — Ειδήσεις. — Πνευματικές ασκήσεις.

Το έξωφύλλο και τὰ σκίτσα εἶναι τοῦ ζωγράφου κ. Ι. ΣΠΥΡΟΠΟΥΛΟΥ

Ὁ Πρῶτος οἰκοδόμος.

Ὁ Α'. Διαγωνισμός.

Κρίσεις τοῦ εἰσηγητοῦ.

Νίκη.

Ἐξηνταδύο - εἰκοσιτρία.

Τηλεφωνικό κέντρο.

Εἶμαι ἐργάτης ἑννῆά χρόνια.

Ἡ ἐργασία μητέρα τῆς ζωῆς καί τῆς χαρᾶς.

Οἱ λαβωμένοι.

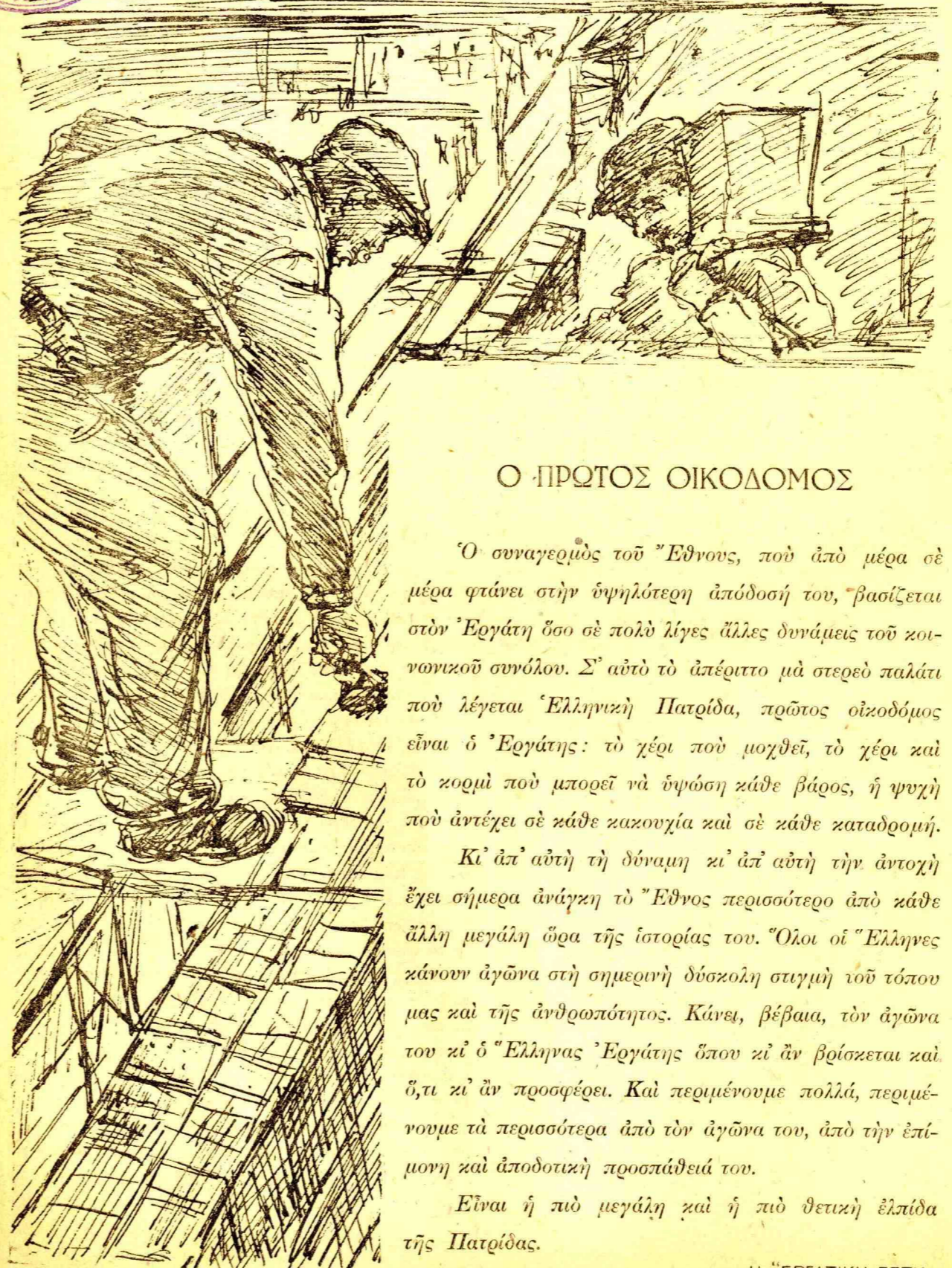
•

•

ΤΙΜΗ ΔΡΑΧ. 1.000

ΕΡΓΑΤΙΚΗ ΕΣΤΙΑ

ΠΕΡΙΟΔΟΣ Β' - ΑΡΙΘ. 7 - ΔΙΕΥΘΥΝΕΤΑΙ ΑΠΟ ΕΠΙΤΡΟΠΗ - ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ 1948

Ο ΠΡΩΤΟΣ ΟΙΚΟΔΟΜΟΣ

Ὁ συναγερωῖς τοῦ Ἔθνους, πού ἀπό μέρα σέ μέρα φτάνει στήν ὑψηλότερη ἀπόδοσή του, βασιλεύει στόν Ἑργάτη ὅσο σέ πολὺ λίγες ἄλλες δυνάμεις τοῦ κοινοικοῦ συνόλου. Σ' αὐτὸ τὸ ἀπέριττο μὰ στερεὸ παλάτι πού λέγεται Ἑλληνική Πατρίδα, πρῶτος οἰκοδόμος εἶναι ὁ Ἑργάτης: τὸ χέρι πού μοχθεῖ, τὸ χέρι καὶ τὸ κορμὶ πού μπορεῖ νὰ ὑψώσει κάθε βάρος, ἡ ψυχή πού ἀντέχει σέ κάθε κακουχία καὶ σέ κάθε καταδρομή.

Κι' ἀπ' αὐτὴ τὴ δύναμη κι' ἀπ' αὐτὴ τὴν ἀτοχή ἔχει σήμερα ἀνάγκη τὸ Ἔθνος περισσότερο ἀπὸ κάθε ἄλλη μεγάλη ὥρα τῆς ἱστορίας του. Ὅλοι οἱ Ἕλληνες κάνουν ἀγῶνα στὴ σημερινὴ δύσκολη στιγμή τοῦ τόπου μας καὶ τῆς ἀνθρωπότητος. Κάνει, βέβαια, τὸν ἀγῶνα του κι' ὁ Ἕλληνας Ἑργάτης ὅπου κι' ἂν βοίσκεται καὶ ὅ,τι κι' ἂν προσφέρει. Καὶ περιμένουμε πολλὰ, περιμένουμε τὰ περισσότερα ἀπὸ τὸν ἀγῶνα του, ἀπὸ τὴν ἐπιμονὴ καὶ ἀποδοτικὴ προσπάθειά του.

Εἶναι ἡ πῦρ μεγάλη καὶ ἡ πῦρ θετικὴ ἐλπίδα τῆς Πατρίδας.

Η «ΕΡΓΑΤΙΚΗ ΕΣΤΙΑ»

Ο Πρώτος Διαγωνισμός της "Εργατικής Έστιας,"

"Επειτ' από την πρώτη αναγγελία που έγινε στο προηγούμενο τεύχος, παρουσιάζουμε σήμερα ολόκληρα τα αποτελέσματα του Α' Φιλολογικού Διαγωνισμού μας, δηλαδή και τα διηγήματα που βραβεύτηκαν ή έπαινεθηκαν και τις κρίσεις του εισηγητού της Έπιτροπής, και εκφράζουμε ακόμη μια φορά την ικανοποίησή μας. Η έπιτυχία του διαγωνισμού οφείλουμε να ομολογήσουμε ότι ξεπέρασε κάθε προσδοκία μας. Οί εργαζόμενοι Έλληνες μᾶς απέδειξαν ότι έχουν σπάνιες ικανότητες, που πρέπει να τις προσέξουμε και να τις ενισχύσουμε. Αποφασίσαμε, λοιπόν, όχι μόνο να επαναλάβουμε τον διαγωνισμό, αλλά να τον μονιμοποιήσουμε: δηλαδή κάθε τρεις μήνες να καλούμε σ' αυτή την ώραία άμλλα όλους τους εργαζομένους και να διαθέτουμε κάθε φορά 700.000 δραχ. για τη βράβευση των καλύτερων. Η σχετική προκήρυξη δημοσιεύεται στη σελίδα 139 και δίνει όλες τις απαραίτητες πληροφορίες.

Η "ΕΡΓΑΤΙΚΗ ΕΣΤΙΑ,

ΚΡΙΣΕΙΣ ΤΟΥ ΕΙΣΗΓΗΤΟΥ

Ο α' φιλολογικός διαγωνισμός της «Εργατικής Έστιας», όπως όλοι οί διαγωνισμοί, είχε το θέμα του, αλλά δεν ώριξε προϋποθέσεις συμμετοχής. Καλούσε κάθε εργαζόμενο Έλληνα να δώσει τις έντυπώσεις του από τη δουλειά του κι' από τον καθημερινό του μόχθο και δεν έκανε καμιά υπόδειξη: όλα ήταν ευπρόσδεκτα και όλα ήταν χρήσιμα σ' αυτόν τον διαγωνισμό, που σκοπό είχε να παρουσιάσει πώς σκέπτονται, πώς αισθάνονται και πώς αντιμετωπίζουν τη βιοπάλη όσοι δέ μόνον άργοι και όσοι είναι οί παραγωγικές δυνάμεις του τόπου, σέ όποιοδήποτε τομέα εργασίας και δραστηριότητας κι' αν ανήκουν και όσοδήποτε αισθητή, λίγο ή πολύ, κι' αν είναι ή προσφορά τους στο κοινωνικό σύνολο.

Περισσότερο ίσως από την ανάδειξη καλών λογοτεχνικών κειμένων, ζητούσε ή «Εργατική Έστία» την οργάνωση των ιδεών και του συναισθηματικού κόσμου των εργαζομένων, κάτι δηλαδή που θα τους έκανε πιο συνειδητούς ανθρώπους, ικανούς να έλέγχουν ό,τι τους κυκλώνει, ό,τι επιβουλεύεται την ψυχική τους υγεία και ό,τι τους εμποδίζει να βλέπουν τη ζωή με σωστά κριτήρια και ν' αγαπούν τη δουλειά τους, που πρέπει να γίνει χαρά και μεράκι για να έχη καλή απόδοση και να μὴν είναι άβάσταχο βάρος. Κι' αν κρίνουμε από τα πεζογραφήματα που συγκέντρωσε ο διαγωνισμός της, κι' από τα αξιόλογα κι' από τα άδξεια, φαίνεται πως πέτυχε και τα δύο. Οί Έλληνες εργαζόμενοι, όταν είναι προικισμένοι με τάλαντο, ξαίρουν και να γράφουν και να πείθουν ότι σκέπτονται κι' αισθάνονται, αλλά και όταν δεν κατορθώνουν να προχωρήσουν πέρ' από την άπλη έκφραστική προσπάθεια, και πάλι μᾶς παρουσιάζουν έντυπώσεις και άνησυχίες, που μᾶς αφήνουν να μαντεύουμε ότι είναι ζωντανοί άνθρωποι.

Άλλ' ως περάσουμε στα κείμενα. Από τα έντεκα πεζογραφήματα, που έφτασαν στην κριτική έπιτροπή του διαγωνισμού, μερικά δὲν ανταποκρίνονται στους όρους του, είτε γιατί δὲν είναι έντυπώσεις από την καθημερινή δουλειά του διαγωνιζομένου, είτε γιατί περιορίζονται σέ άπλά στιγμιότυπα και σέ μια δειλή προσέγγιση στο θέμα που θέλουν να πραγματευθούν. Στα πρώτα ανήκει το διήγημα «Γῆ και άνθρωποι», που στέκεται περισσότερο στη διαμάχη γύρω από ένα χτήμα παρά στον καθημερινό μόχθο, και στα δεύτερα το «Σκηνές από τα μονοπάγια», που αποτελείται από ένα πολύ σύντομο κείμενο και δὲν προχωρεί πέρ' από τις αξιώσεις ενός πρόχειρου σκίτσου. Όστόσο, και τα πεζογραφήματα αυτά φέρουν κοντά μας ανθρώπους, που δὲν αφήνουν άργη τη σκέψη τους και που έχουν υποβάλει σέ κάποια άσκηση τη ματιά τους. Ένα άλλο πεζογράφημα - διήγημα με τον τίτλο «Μια νύχτα» έχει αξιοσημείωτες σελίδες, δὲν κατορθώνει όμως να δεθῆ σ' ένα στερεό σύνολο. Ο συγγραφέας του έχει να πῆ μερικά πράγματα, αλλά δὲ διαθέτει άκόμα καθαρά λογοτεχνικές ικανότητες. Ένώ ο νέος που έστειλε το πεζογράφημα χωρίς τίτλο έχει τάλαντο, όχι όμως τόσο ισχυρό για να κρύψη ή να άφομοιώσει την πολεμική του διάθεση, την πρόθεσή του.

Θά ήθελα να επιμείνω περισσότερο στα κείμενα που δὲν μπορούν να διεκδικήσουν βραβείο ή έπαινο αλλά μέσ' από τις άδξεις φράσεις τους μᾶς αφήνουν να ξεχωρίσουμε ανθρώπους άληθινά ζωντανούς και ύπολογίσιμους, βιάζομαι όμως να φτάσω σέ ό,τι καλύτερο έδωσε ο διαγωνισμός αυτός και σέ ό,τι άπροσδόκητο παρουσιάζει ή ποιότης των πέντε πεζογραφημάτων που άμέσως ξεχωρίζουν και που με κάνουν πολύ δισταχτικό πριν εκφράσω την προτίμησή μου. Και βιάζομαι ακόμα περισσότερο να σημειώσω

τα γενικά χαρακτηριστικά τους, που μᾶς δίνουν τις καλύτερες πληροφορίες για τις παρορμήσεις των εργαζομένων που τα έγραψαν. Στις σελίδες τους, λ. χ., πριν από καθετί άλλο, νιώθεις τη γνησιότητα, δηλαδή τους ανθρώπους που παρουσιάζονται άπλοϊ και άποστρέφονται τα ψεύτικα στολίδια. Είναι οί συγγραφείς των τεσσάρων τουλάχιστον διηγημάτων, που τελικά ξεχωρίζω, νέοι άνθρωποι με λαϊκή άγνότητα, με πίστη στη δουλειά, με αισιοδοξία οί περισσότεροι, με καθαρότητα στη σκέψη, με τιμότητα στα αισθήματα. Είναι οί συγγραφείς των πεζογραφημάτων «Νίκη», «Έξηνταδύο - είκοσιτρία», «Τηλεφωνικό κέντρο», και «Είμαι εργάτης έννια χρόνια», που οφείλω να ομολογήσω ότι με ξάφνιασαν με τις τεχνικές τους άρετές, αλλά προπάντων μου έδωσαν χαρά μεγάλη με τους κόσμους που κλείνουν και με τις άπροσπόητες συγκινήσεις από τη δουλειά.

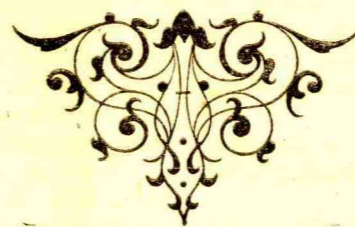
Στάθηκα πολύ στη «Νίκη», έβαλα πλάι της το «Έξηνταδύο - είκοσιτρία», κι' ένῶ δὲν είχα να διαλέξω ανάμεσα σέ λεπτές άποχωρώσεις, — έργοστάσιο στο ένα, λιμάνι στο άλλο, ποικίλα θέματα, διαφορετικές διαθέσεις, άνόμοιοι τομείς εργασίας, όπως και σέ όλα τα πεζογραφήματα του διαγωνισμού, — ένῶ μπορούσα να κάνω μια τομή ανάμεσά τους, δὲν κατώρθωσα να δώσω την προτίμησή μου. Και τα δύο είναι άληθινά διηγήματα, από τα καλύτερα ελληνικά διηγήματα που διάβασα στα χρόνια αυτά των επιμόνων αναζητήσεων στη ζωή και στην τέχνη, και τα δύο πρέπει να τιμηθούν με βραβεία. Στο ένα με κερδίζει ο άπλος και καθαρός συναισθηματικός κόσμος, το άλλο με παίρνει άλλο τόσο κοντά του με τον γερό ρεαλισμό του αλλά

— τί παράξενη σύζευξη! — και με τον πλούσιο ιδεαλισμό και με τον γόνιμο σκεπτικισμό του. Η Έπιτροπή ως τα κατατάζει στην κλίμακα των βραβείων.

Άλλά δὲν εξαντλούνται έδῶ οί ένθουσιασμοί μου. Πολύ αξιόλογο διήγημα είναι και το «Τηλεφωνικό κέντρο». Υπάρχει σπάνιο κέφι για δουλειά και για ζωή σ' αυτό το μικρό πεζογράφημα, και υπάρχει ακόμα μια ζωρή λυρική διάθεση, που δίνεται με χαρακτηριστική λιτότητα. Και πλάι στο «Τηλεφωνικό κέντρο», αξιόλογο και σχεδόν ίσοδύναμο, στέκεται και το πεζογράφημα «Είμαι εργάτης έννια χρόνια», που δείχνει ένα νέον άνθρωπο, γερό στην ψυχή και στο σώμα, που ξαίρει να βλέπη γύρω του και μπορεί να δίνη μορφή στις συγκινήσεις του. Και για τα δύο αυτά διηγήματα πρέπει να βρεθούν βραβεία ή άλλες ενισχύσεις, όπως νομίζω ότι αξίζει να κερδίση την προσοχή της έπιτροπής και το πεζογράφημα «Η εργασία μητέρα της ζωής και της χαράς», που ύστερεί από τα προηγούμενα σέ ζωντάνια, αλλά εικονίζει με λόγια έκφραση, — τοῦτο είναι και το βασικό μειονέκτημά του, — έναν τομέα εργασίας που πρέπει να γίνει γνωστός μαζί με τους άλλους, μαζί με το εργοστάσιο, με το λιμάνι, με το τηλεφωνικό κέντρο ή με το κτηνιατρικό εργαστήριο, που περιγράφει ο συγγραφέας του «Είμαι εργάτης έννια χρόνια».

Συμπέρασμα, που έλπίζω ότι το συμμερίζονται και τα άλλα μέλη της Έπιτροπής: περιμέναμε μερικά πρώτα ψελλίσματα, και όμως, με τα τέσσερα διηγήματα που ξεχώρισα, έχουμε ένα αξιόλογο φιλολογικό γεγονός.

ΠΕΤΡΟΣ ΧΑΡΗΣ

Μὰ τὸ κατάλαβε ὁ ἄτιμος πὼς πῆγαινα ἀπὸ σπόντα! Κι' ἐνῶ ἐγὼ γελοῦσα, μὲ κυττάζει κι' αὐτὸς χαμογελαστὸς καὶ μοῦ λέει:

— Ξέρεις τί σηκώνει αὐτό;

— Τί σηκώνει, μπάριμπα Σάββα;

— Σβήσιμο ἀπὸ τὴν ἀποστολή! Γιατί στὴν πατρίδα μόνο ντόμπρους ἀνθρώπους θέλουμε...

Μοῦρθε κόλπος! Μπᾶς καὶ δὲν τῶξερα πὼς οὔτε ἡ ἀποστολή θὰ γίνῃ κι' οὔτε ἡ πατρίδα ὑπάρχει καὶ πὼς ἔλ' αὐτὰ εἶναι φούμαρα;

Ἄν σὰς τὸ ξηγήσω τὸ πράμα, θὰ πῆτε πὼς σίγουρα ἕξῃ χιλιάδες τόσοι νοματαῖοι δῶ κάτω στὸ λιμάνι τοῦ Περαιά, ἀντρακλες ὡς ἐκεῖ πάνω, παρασταίνουμε τὰ νήπια καὶ ζοῦμε μὲ παραμύθια.

Μὰ θὰ σὰς τὸ ἐξηγήσω καὶ δάλετε μὲ τὸ νοῦ σας ὅ,τι σὰς καπνίσει.

Ἐδῶ σὲ τοῦτο τὸ λιμάνι μᾶς τρέλλανε τὸ σῦρε κι' ἔλα τῶν παραθῶν ὄλης τῆς οἰκουμένης. Ἀράζουνε γιὰ λίγο θὰ πῆς, κι' ὕστερα τὰ βλέπεις καὶ πάλι νὰ φεύγουνε φουλαριστά. Μὰ κι' ὁ δικός μας νοῦς μαζί τους ταξιδεύει!

Ἐλεύθερους ἐργάτες μᾶς λένε. Ὁμορφο εἶναι νὰν τὰ κοῦς, μὰ ἄσκημο γιὰ νᾶσαι! Δὲν εἶναι ντροπῆς νὰ τ' ὁμολογήσουμε: Χαμάλῃδες τοῦ λιμανίου εἴμαστε! Κι' ὅπως ὀλημερίς ἀνασαινομε τὴν ἀρμύρα τῆς θάλασσας καὶ μᾶς χτυπᾶνε ἰδρωμένους ἔλοι οἱ ἀέρῃδες τῆς οἰκουμένης, τὰ μυαλά μας φαίνεται πὼς πήρανε ἀέρα.

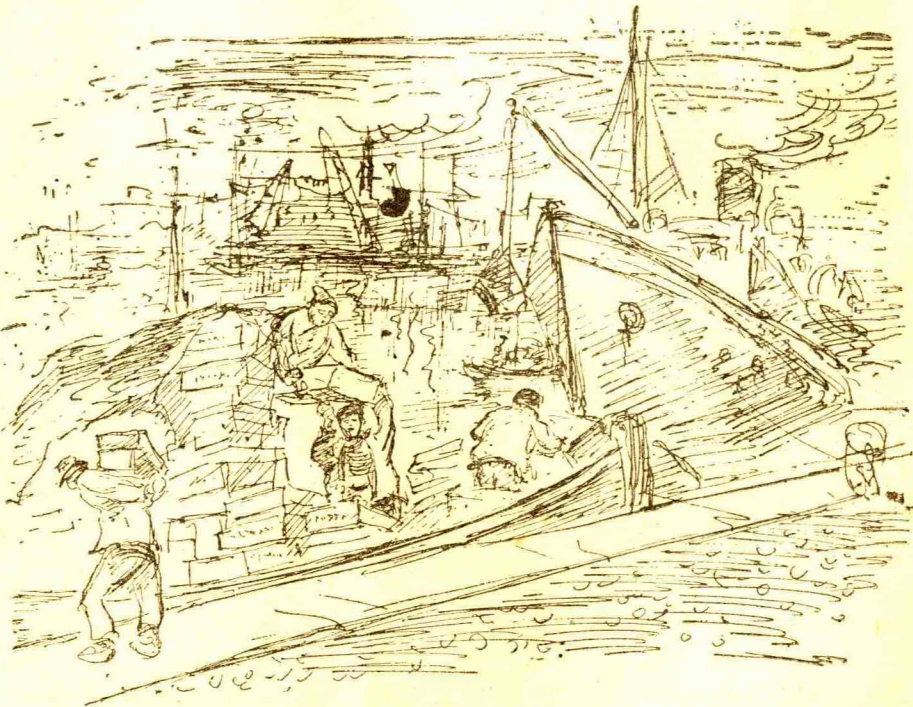
Κρυφὸς συλλογισμὸς τοῦ καθενὸς μας εἶναι νὰ μπαρκάρῃ...

Νὰ μποῦμε κρυφὰ ἢ φανερά σ' ἕνα ποστάλι ἢ φορτηγὸ, ν' ἀνοιχτοῦμε σὲ θάλασσες πλατειῆς καὶ νὰ βγοῦμε - κρυφὰ ἢ φανερά - σ' ἀλλόγλωσσες πολιτεῖες ποῦ δογαίνει τοῦ πουλιοῦ τὸ γάλα...

Μὰ γιὰ νὰ φύγῃς φανερά, χρειάζονται μέσα κι' ἄλλα μέσα καὶ ἐφοπλιστῆς γνωστὸς καὶ ναυτικὸ φυλλάδιο καὶ δάλε! Κι' ἂν θὰ τρυπῶσουμε κρυφὰ στ' ἀμπάρι κανενὸς μεγάλου βαποριοῦ, πάλι θὰ μᾶς φέρουνε καὶ μόνο τὸ χτυποκάρδι θὰ μᾶς μείνῃ! Βλέπεις ἔλοι οἱ χωροφύλακοι τῆς γῆς, ἔχουνε κοντράτο ἀναμεταξύ τους...

Ἔτσι κι' ἐμεῖς, ἔλοι ἐμεῖς, γραφτήκαμε στὴν « ἀποστολή » τοῦ μπάριμπα Σάββα. Ὁ μπάριμπα Σάββας λέει—ἀκου πράματα!—δὲ γεννήθηκε σὲ τούτη δῶ τὴ γῆ. Γεννήθηκε στὴν πατρίδα. Τὴν « πατρίδα »

οὔτε τὴν εἶδε κανεὶς, κι' οὔτε τὴ γράφουνε στοὺς χάρτες. Εἶναι, λέει, σὲ κάποιον μέρος τῆς γῆς ἀπόκρυφο, μὰ ποῦ, νὰ πῆ δὲ θέλει. Ἐκεῖ οἱ ἄνθρωποι ζοῦνε γυμνοί, μέσ' σὲ σπηλιές, τρῶνε μονάχα φρούτα, μ' ἕνα λόγο εἶνε ἄγριοι. Σιχαίνονται τὰ ροῦχα, τὰ ραδιόφωνα, τὰ ντουφέκια, τὴν πολιτικὴ καὶ τίς... γραβάτες! Δὲ λένε φέματα ποτὲ κι' ὁ ἕνας τοῦ ἄλλου κακὸ δὲ θέλει. Ἐχουνε ὁμορφες γυναῖκες, μὰ πέφτει ἀπὸ μιὰ στὸ μερτικὸ τοῦ καθενὸς, καὶ τίς γυναῖκες τῶν ἄλλων δὲν τίς κυττάζουν. Ἐκεῖ, λέει, θὰ πάμε νὰ ριζοῦμ' ἄγκυρα. Πέντε χρόνια ταξεῖδι θὰ κάνουμε,

ἀπὸ μονοπάτια ἀπάτητα θὰ περάσουμε ποῦ μόνο αὐτὸς τὰ ξέρει. Κι' ὅταν θὰ φτάσουμε, θὰ μουντζώσουμε κατὰ τοὺς ἀνθρώπους, καὶ θὰ ξεχάσουμε κάθε τί ποῦ μᾶς ἐμάθανε. Ἄγριοι θὰ γίνουμε κι' ἐμεῖς!

Δὲν σὰς τὰ λέω καθαρὰ ὅπως δὲν μᾶς τὰ λέει. Μιὰ φορά ἐμεῖς ἀλήθεια ἢ ψέματα τὸ συνηθίσαμε, κι' ὀλημερίς, μουσαματζίῃδες, νταναδόροι, βιντζιέρῃδες, γιὰ τὴν ἀποστολὴ μιλάμε. Δὲ σπᾶμε πλάκα. Σοδαρὰ καμωνόμαστε πὼς μιλάμε. Δὲν κοροϊδεύουμε κανένα. Τὸν ἑαυτὸ μας γελάμε. Κι' ἂν ὁ μπάριμπα Σάββας σβήσιμ κανέναν γιὰ τὸν εἶδαν—τάχα!—σὲ ὦρα σκόλης νὰ φορᾶ γραβάτα,—ποῦ ἔτσι κι' ἄλλοιὼς δὲ τὴ φορᾶμε—ἢ γιὰ τὸ φέρθηκε μπόσιμα στὴ δουλειὰ ἢ στὴν κουβέντα, ἔλοι θὰ νὰ τὸ μάθουμε, κι' ὀλημερίς τὸ κούρντισμα πηγαίνει γόνα! Δὲν τοῦ μιλάμε, ἢ ἂν τοῦ μιλήσουμε τοῦ μιλάμε μὲ τὸ Σὰς καὶ μὲ τὸ Σεῖς, λές κι' εἶναι μεγαλοκυρία! Κλάφτونه πιά αὐτόνε!

Τέτοιο μασκαριλῆκι νὰ πάθω ἐγὼ δὲ τῶθελα. Γι' αὐτὸ, σὺν ἔδωσ' ὁ Θεὸς κατὰ τίς τρεῖς τὸ γιόμα καὶ κατεθήκαμε οἱ σαμπανιῆς κι' ἔγινε σπατοσαμέντο, διπλωσα μὲ διασύνη τὴ φόρμα μου στὴ φημερίδα, ἀνα-

κατεύτηκα στὸ τσοῦρμιο τῶν ἐργατῶν ποῦ φεύγαν διαστικοί, ἐνῶ μὲ τὴν ἀκρη τοῦ ματιοῦ μου δὲν ἔχανα τὸν μπάριμπα-Σάββα. Πίσω ἀπὸ τὸ λιμάνι ἦτανε πρὶν μιὰ συνοικία ποῦ γινε θρύψαλο ἀπὸ τοὺς βομβαρδισμοὺς καὶ ἀπὸ τὰ συντριμμῖα ἔχουνε τώρα δὲ φυτρώσει ἕνα σωρὸ ξύλινα καλυδάκια μὲ σκεπὲς ἀπὸ λαμαρίνες καὶ γκαζοτενεκέδες. Μέσα ἐκεῖ εἶναι ἕνα σωρὸ μικρομάγαζα ποῦ βρίσκεις πάντοτε ἀχνιστὴ φασουλάδα καὶ γατόψαρα τῆς πεντάρας τηγανητὰ καὶ οὐζο καὶ καφφεδάκι.

Σ' ἕνα ἀπὸ δαῦτα εὐκολοθύμητο (γιατὶ στὸ ἔμπα του ἔχει ζωγραφισμένες τίς τρεῖς σημαῖες, τὴ δικιά μας, τὴν Ἑγγλέζικη καὶ τὴν Ἀμερικάνικη καὶ ἀπὸ

κάτω μιὰ ὁμορφὴ Γοργόνα) τὸν βρῆκα — τάχα — νὰ πῆνῃ τὸν καφέ του.

— Δὲν τὸ πιστεύω νὰ μὲ σβύσης στὰ σωστά, τοῦ λέω, μπάριμπα Σάββα. Καὶ κάθουμι κοντὰ του.

Μὲ κύτταξε καλὰ-καλὰ μὲ τὰ γαλανὰ τοῦ μάτια, ρούφηξε τὸ τοιμπούκι του καί:

— Δὲ θὰ σὲ σβῆσω, μοῦ λέει. Μὰ θαῦρω τὸ μεπλά μου μὲ σὰς τοὺς Ἑλληνας κεῖ κάτω! Σὲ μεγάλο μεπλά θὰ μὲ βάλετε. Δὲ θὰ περάσῃ μῆνας καὶ κόμματα θὰ φτιάξετε καὶ τοιγαράκι δὲ θὰ λείπῃ κι' ἀγαπητικίλια θ' ἀρχίσουνε. Δὲ θὰ περάσῃ χρόνος κι' ἄλλη ἀποστολὴ θὰ σκαρώσετε. Μὰ τὸ Θεό, λάθος ἔκανα. Ἀλληθῆς φυλῆς ἀνθρώπους ἔπρεπε νὰ πάω. Καὶ νὰ πῆς πὼς δὲν μοῦ τῶπανε κεῖ κάτω; Μὰ δὲν τὸ πίστευα.

Μ' ἕνα ρόπαλο στὸ χέρι, λέει, ἀφοῦ δὲν ἀφήσατε κάμπο γιὰ κάμπο τῆς γῆς ἀγύριστο καὶ βουνὸ γιὰ βουνὸ—δῶ καὶ χιλιάδες χρόνια—φτάσατε σὲ τούτη δῶ τὴ γῆ καὶ σὰς στομώσανε τὰ γαλανὰ νερά της. Καμωθήκατε πὼς θὰ μέινετε, γινήκατε νοικοκυραῖοι σὲ ξένον τόπο, ἀνακατευτήκατε μὲ τοὺς ἡσυχούς κι' ἀμερικανούς ντόπιους καὶ μέινετε. Ποῦ νὰ μὴ μένατε! Ἡφαίστειο τὴν κάματε τούτη τὴν ἡσυχὴ τὴ γῆ, μπουρλότο τὴν κάματε, καυγάδες ἀρχίσατε ἀπὸ τότες ποῦ τελειωμὸ δὲν ἔχουνε.

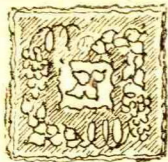
Δὲν πέρασε πολὺ καὶ ἀπὸ στεργιανοὶ καὶ πεζοπόροι ἀρχίσατε στὶς θάλασσες νὰ περπατᾶτε κι' ἂν δὲν εἶχε μπη στὸ αἷμα σας αἷμα τῶν ντόπιων ἡσυχόσαν τὸν οὐρανὸ αὐτῆς τῆς γῆς, ἀκόμη θὰ γυρίζατε μ' ἕνα ρόπαλο στὸ χέρι. Μασκαράδες! Καὶ νὰ τὸ κάνατε ἀπὸ συμφέρο. Μπᾶ! Μόνο γιὰ νὰ δῆτε κάθε τρύπα καὶ κάθε γωνιὰ τῆς γῆς. Νὰ ρουφήξετε μὲ τὰ μάτια τὴν κάθε ὁμορφάδα της, τὴν κάθε της βρωμιὰ καὶ μαγκούφηδες κι' ἀφραγκοὶ νὰ γυρίσετε, γιὰ τὸ αἷμα τῶν ντόπιων τὸ ἡσυχὸ κι' ὁ γαλανὸς οὐρανὸς αὐτῆς τῆς γῆς...

Ἐλεύθερους ἐργάτες μᾶς λένε. Στὴ θάλασσα κοντὰ εἴμαστε. Μὲ καρὰδία νταραβερίζομαστε. Δὲ γίνεταί. Κάποτε θὰ μπαρκάρουμε καὶ μεῖς. Ἐμεῖς, ὅσοι ἔχουμε πολὺ αἷμα ἐλληνικό. Κι' ἂς μέινουμε γιὰ « μόνιμοι » ὅσοι ἔχουν περίσσιο αἷμα ντόπιο.

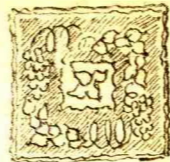
Ἐγὼ μιὰ φορὰ φαίνεται πὼς εἶμαι ἀπὸ κείνους, ποῦ γυρίζαν τὴ γῆ καὶ τὴν οἰκουμένη μ' ἕνα ρόπαλο στὸ χέρι. Ὅχι γιὰ νὰ καζαντίσουνε. Νὰ δοῦνε μοναχὰ. Νὰ δοῦνε ὅσο μποροῦνε πῶς πολλά...

Αὐτὰ σκεπτόμουνα τὸ βράδι κι' ὕπνος δὲ μ' ἐπαιρνε. Καὶ μοῦ φαινότανε σκληρὸ τὸ κρεβάτι λές καὶ κοιμόμουν πᾶν στὰ κιβώτια ποῦ γραφᾶν:

Ἄουστράλια, Κάναντα, Ἀρζεντίνια.
ΤΙΤΟΣ ΑΙΝΕΙΑΣ
(ΣΤ. ΑΡ. ΚΟΚΚΙΝΕΑΣ)

Τηλεφωνικό κέντρο

Β' βραβείο του διαγωνισμού της "Εργατικής Έστιας,"

Γεννήθηκα στην Κεφαλονιά και μεγάλωσα στον Πειραιά. Τέλειωσα εκεί το Γυμνάσιο κι' ακολουθήσα μαθήματα Αρχαιολογίας και Ιστορίας στη Φιλοσοφική Σχολή Αθηνών. Όνειρεύομαι να πιάσω κάποτε την αρχαιολογική σκαπάνη, μα ο πόλεμος και οι περιστάσεις με ανάγκασαν να δουλέψω δίχως όνειρα, ατενίζοντας την πραγματικήν όψη της ζωής. Σήμερα εργαζομαι τηλεφωνήτρια στην Τράπεζα Ελλάδος, με μόνη τη φιλοδοξία να καλυτερέψω τη θέση μου σαν υπάλληλος. ΑΝΤΙΓ. ΚΑΤΖΗΘΕΟΔΩΡΟΥ

— Άλλο! Τηλεφωνικό κέντρο!

— Να χαρώ τη φωνούλα σου σήμερα' κεφάτη-κεφάτη! Κι' απ' την άλλη άκρη του σύρματος μου ζητάει τον αριθμό του. Γελώ κι' εγώ και πρόθυμα ενώνω.

Είνε πρωί ακόμα κι' ή βρεξη δεν μου λείπει. Ή κούραση θάρθη πιδ άργά. Μα τώρα έχω κέφι, θάθελα έλη την Αθήνα να τη συνδέσω σ' ένα τρελλό τραγούδι, σ' ένα εϋθυμο καλημέρισμα, σ' ένα χαρούμενο αντίκρουσμα της μέρας που θα γιομίση με το μόχθο της δουλειάς της.

Ένα δλογάλαζο φως μπαίνει απ' το παράθυρό μου και με γιομίζει εϋθυμη διάθεση. Άχνοδιαγράφονται οι κορυφές των βουνών γύρω-γύρω, απ' την Πάρνηθα ως την Αίγινα, και γιομίζει το μάτι απ' την πρωινή όμορφη της Αθήνας, που λίγα μέτρα πιδ πέρα την στολίζει κορώνα άτιμητη ή Ακρόπολη.

Άνασαινω βαθιά και νομίζω πως τ' αγέρι μου φέρνει τ' άρωμα του Σαρωνικού, που τις πιδ πολλές φορές τον μαντεύω, παρά τον δλέπω, στην καλοκαιριάτικη άχλύ. Ξεχνάς δλότελα την κούραση της δουλειάς σαν άγκαλιάζει το δλέμμα σου την Πνύκα και τον κατάφυτο λόφο των Μουσών, που τον στολίζουν οι άρμονικές γραμμές του Άστεροσκοπίου.

Όμως αρχίζουν συνέχεια, τ'όνα με τάλλο, τα ήλεκτρικά κουμπάκια να με καλούν. Τα χέρια πηγαινοέρχονται σαν μηχανή, το στόμα μου δεν σταματάει ούτε στιγμή να λέη τα ίδια και τα ίδια, τ' αυτιά μου ν' ακοϋνε κάθε λογής φωνές... Φωνές βαρειές, αϋστηρές, επίσημες, πολλές φορές φωνές παράτονες, φωνές βιαστικές, άνυπόμονες, μα κι' ευγενικές και καλοκάγαθες, που τις ποικίλλουν φωνές κρυστάλλινες γυναικείες, χαϊδευτικές κι' όνειροπόλες, φωνές κοροϊδεϋτρες, σκληρές, άντιπαθητικές!

Άχ! Όσο περνούν οι ώρες, πόσο κουραστική, πόσο φριχτά μονότονη γίνεται ή δουλειά μου. Ένώνω ξανά και ξανά τους ίδιους πάλι αριθμούς, πενήντα, εκατό, χίλιες φορές! Το στήθος μου πόνεσε να μιλω, ή φωνή μου χάνει τη διαύγεια της, εκρεια κι' άτονα πιδ άπαντά.

Κουράστηκα τόσο! Ω μια στιγμή! Μονάχα μια στιγμή, να ξεφύγη το βλέμμα μου απ' τα γλομπάκια, να πλανηθ ή στο γαλάζιο φόντο της Αθήνας, να χαρή τον Σαρωνικό, που πέρα μακρυνά, λαμποκοπά σαν σμαραγδένιος κάμπος, να άπολαύση τη σκιερή δροσιά του έλαιώνα της Ίερας όδου. Μονάχα μια μικρή στιγμή να δω τα βουνά τώρα που πέταξαν τον μανδύα της όμίχλης που μουκρυβε τις θαθείες σχισμάδες των πλευρών τους...

Μια στιγμή!.. Όμως!... Ω θεέ μου, τι γίνεται!

Κουδούνια χτυποϋν, λαμπάκια ανάδουν, βιαστικοί που με καλούν απ' όλες τις γωνίες της Αθήνας, για δουλειές, γι' άτέλειωτες δουλειές, για υποθέσεις ψυχρές, λογικές, που δεν έχουν καμμία σχέση με το λιγόλεπτο πέταγμα του νοϋ και των ματιών μου.

Κι' όλοι μαζί φωνάζουν, άνυπομονοϋν, συνωστίζονται, σα νάθελαν το κακόμοιρο το ταμπλώ μου με τις δέκα γραμμές του να τ' άναποδογυρίσουν και να μπορέσουν όλοι μαζί να ένωθούν μ' εκείνους που ζητούν! Και πετοϋν τα δάχτυλά μου πάνω στο δίσκο, μαντεύει μάλλον τ' αυτί μου, παρά άκούει, ροδάνι ή γλώσσα μου γυρίζει κι' ένας θεός μονάχα ξερει πως όρσκει τις σωστές λέξεις και δεν κομπιάζει.

Και να - μια όαση! μια χαρά, μια μικρούλα χαρά μέσα σ' αυτή την παραζάλη! Μια γνώριμη φωνή, ήρεμη σαν τη γαλάζια γαλήνη τ' ουρανοϋ που καθρεφτίζεται στο κρύσταλλο του μικροϋ τραπεζιοϋ που βρίσκεται δίπλα μου, μια φωνή που ό ήχος της δυναμώνει τους παλμούς της καρδιάς μου. Ω, άς μπορούσε ώρες να μου μιλά και να χαϊδεϋη την άκοή μου, απ' την άλλη άκρη του σύρματος, έτσι γλυκειά και ζεστή, σαν την ήμέρα που λάμπει σ' όλη της την άίγλη γύρω μου, έτσι δυνατή κι' άπαλή μαζί, σαν τις γραμμές του Παρθενώνα, που μαγεϋσουν τα μάτια μου...

Ξεχάστηκα πάλι! Και πάλι ό συρφετός των διαστικων με θγάζει απ' τ' όνειρό μου.

— Λάθος, κοπέλλα μου! Άλλο σου ζήτησα κι' άλλο μουδωσες! Ποϋ έχεις το μυαλό σου!

Και θάχε βρεξη να πη πολλά ακόμα, μα γρήγορα-γρήγορα κάνω τη σύνδεση για να τον ξεφορτωθώ! Κι' όμως! Έναν ξεφορτώνομαι και... δέκα μου φορτώνονται!

— Μπορείς κι' άλλη ώρα να κάνης το μανικιοϋρ σου!

Τι να του εξηγήσης; Πως δεν προφταίνεις ούτε ν' ανασάνης; Μάταιο! Ένώνεις γρήγορα και δεν μιλάς! Μα ως που να γλυτώσης απ' αυτόν, ξερχεται κι' άλλος πιδ βιαστικός.

— Το περιοδικό σου μπορείς να το διαβύσης και τ' άπόγευμα! Τώρα κριτάζε τη δουλειά σου!

Τι να πης; το καταπίνεις κι' αυτό κι' άτέλειωτα... άτέλειωτα, ως το μεσημέρι, ενώνεις...

Με δίχως κέφι πιδ, άνόρεχτα και δύσθυμα.

Τώρα δε θάθελα να συνδέσω την Αθήνα στο τρελλό μεθύσι της χαράς. Τώρα θάθελα να ξεκουράσω τα χέρια μου και το στήθος μου. Όσο για τα μάτια μου, κι' αυτά δε μπορούν να δροϋνε πιδ ξεκούραση στο θέαμα της Αθήνας. Το λιοπύρι του μεσημεριοϋ τα βαραίνει... τα βαραίνει και θάθελαν να κλείσουν!

Να κλείσουν και να όνειρευτοϋν τη μαγεία του

πρωינוϋ, για να ξαναρχίσουν την άλλη μέρα, ν' άναπολήσουν μαζί να όνειρευτοϋν τη χαρά που έλ' ή φύση γύρω υποσχετα!...

Κι' αλήθεια... αν έλειπε τ' όνειρο απ' τη ζωή

μας, πως θα μπορούσε πάλι ή φωνή μου την άλλη μέρα πρωί-πρωί, κεφάτη και δροσερή να ξαναρχίσει; — Άλλο! Τηλεφωνικό κέντρον έδω!

ΑΝΤΙΓΟΝΗ ΚΑΤΖΗΘΕΟΔΩΡΟΥ

Ο Β' ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΟΣ ΤΗΣ "ΕΡΓΑΤΙΚΗΣ ΕΣΤΙΑΣ,"

Ή «Εργατική Έστία» έμεινε τόσο ίκανοποιημένη από το άποτέλεσμα του Α' Φιλολογικοϋ Διαγωνισμοϋ της, ώστε άπεφάσισε όχι μόνο να τον επαναλάβη αλλά και να τον προκηρύσση κάθε τρεις μήνες.

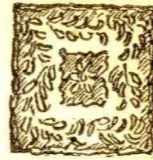
Προκηρύσσεται, λοιπόν, σήμερα ό Β' Φιλολογικός Διαγωνισμός της «Εργατικής Έστίας» πάλι με θέμα τις σκέψεις και τις συγκινήσεις των εργαζομένων από την καθημερινή τους δουλειά και από το περιβάλλον τους, με συνολικά χρηματικά βραβεία 700.000, που θα τα μοιράση ή Κριτική Έπιτροπή του διαγωνισμοϋ όπως νομίση καλύτερα και με τελευταία προθεσμία υποβολής χειρογράφων στα γραφεία της (Υπουργείο Έργασίας, τηλ. 64-105) την 15 Μαρτίου 1948

Τα χειρόγραφα πρέπει να συνοδεϋωνται από έναν κλειστό φάκελο, που θα έχη μέσα το όνομα του συγγραφέα κι' ένα ρητό ή μια φράση όμοια μ' εκείνην που θα είναι γραμμένη στο άπάνω μέρος της πρώτης σελίδας των χειρογράφων.

Είμαι εργάτης έννιά χρόνια

Τ' βραβείο του διαγωνισμού της «Εργατικής Έστιας»

Γεννήθηκα στο 'Ηράκλειο της Κρήτης το 1923. Πολλά από τα στοιχεία που δίνω στο διηγημά μου «Είμαι εργάτης έννιά χρόνια» είναι από τη ζωή μου την ίδια. Άλλα πάλι γράφηκαν για το λογοτεχνικό σκοπό του κειμένου.

Τελείωσα το Γυμνάσιο του τόπου κι ήθελα να γίνω ιερομόναχος. Κακές χρονιές και ατυχήματα μ' εμπόδισαν. Σήμερα είμαι εργάτης στο εργαστήριο του Βοτανικού.

Άγαπώ τα βιβλία και τα περιοδικά. Άχώριστοι φίλοι μου είναι η Άγια Γραφή και τα έργα του Σαίξπηρ. Μετά τα λεπτά που πήρα από το βραβείο

θ' αγοράσω τόμους της «Νέας Έστιας». Άγαπώ πολύ το Θέατρο και λίγο τον Κινηματογράφο. Έχω γράψει διηγήματα πολλά και ένα μυθιστόρημα, μα δεν ξέρω αν αξίζουν τίποτα. Δεν τα παρουσίασα ποτέ.

KONET. E. ΛΟΥΚΑΚΗΣ

Άπό μικρός μπήκα στα βάζανα. Είμαι εργάτης έννιά χρόνια κι' ακόμα δεν πάτησα τα είκοσι τρία.

Προχτές καθόμουνα στον κήπο σ' ένα παγκάκι και δίπλα μου μιὰ κυρία σεβαστή. Έκείνη έπλεκε κι' εγώ δεν έκανα τίποτα. Σ'ε μιὰ στιγμή που της έπεσε το κουδάρι, της το έδωσα και πιάσαμε κουδέντα. Κι' είπαμε πολλά, για το χειμώνα πούρχεται, για τις ακρίβειες, για τον κόσμο που φεύτισε πιά κι' όλο στην πονηρία έχει το νού του και γι' άλλα και συμφωνήσαμε πως οί μέρες που περνάμε είναι οί χειρότερες του κόσμου και πως ό Θεός πρέπει να βάλη το χέρι του. Έδω σωπάσαμε. Και ή κυρία σε λίγο γυρίζει και μου λέει:

— Είσαι παιδί και μιλάς σα γέρος. Είσαι στοχαστικός, μπράβο σου.

Έτσι μουπε ή κυρία. Άς είναι καλά για το μπράβο της, μα εγώ δεν τόθελα να μου τό πη. Πώς είμαι στοχαστικός και λογικός σα γέρος εγώ δε θα τόθελα. Γιατί τέτοιο που λέει με κάμαν τα βάζανα. Μακάρι να μουν άμυαλος κι' αστόχαστος: έτσι έπρεπε να μαι στην ήλικία μου. Θα γελούσα και θα γλεντούσα τη ζωή σα νέος που είμαι. Και θαχα καιρό στα γερατιά μου να στοχάζωμαι. Μα τώρα, χόρτασα πίκρες και καημούς και γέρασα πάνω στη νιότη μου.

Θα νομίζετε τώρα πως είμαι δυστυχισμένος άνθρωπος και θα με λυπηθήτε. Όχι, κάθε άλλο. Λύπη δεν καταδέχομαι ναχη κανείς για μένα. Και γιατί; Είμαι γερός — δόξα σοι Κύριος — έχω τα χέρια μου και τα πόδια μου γερά και δουλεύω. Θα πής, εργά-

της. Μα ως είναι. Δε γίνεται να μαστε κι' όλοι άφεντικά... Έχω γερό στομάχι και τρώγω με όρεξη ό,τι βρω. Θα πής, φτηνό το μεροκάματο και τι θα φας... Μα τι να γίνη; Φτωχό το κουδέρνο μου και φτωχικά θα περάσωμε.

Δουλεύω λοιπόν σ' ένα εργαστήριο. Μα ξέχασα, σας έλεγα για τα βάζανα που με κάμανε γέρο πριν της ώρας μου. Έ, πάνε, περάσανε, μα πως να τα ξεχάσης; Και να θέλω να τα ξεχάσω, αυτά μου πότισαν την ψυχή και μου φαίνονται μόλις άνοιξω το στόμα μου να μιλήσω και με λέν οί σεβαστές κυρίες στοχαστικό. Δε σας τα λέω λοιπόν τα όσα τράδηξα, γιατί και πολλά είναι και θα τα ξέρετε. Όλα τα φτωχόπαιδα μοιάζουν στην ιστορία. Μα με δυο λόγια μόνο άκουστε τη δική μου.

Τό πρώτο πράγμα που θυμάμαι στη ζωή μου είναι μιὰ μέρα που γίνηκε σεισμός μεγάλος στη χώρα κι' έπεσε το σπίτι μας ένας σωρός και γλυτώσαμε όλοι μας, έξδν απ' τη γιαγιά. Όστερα θυμάμαι τη μεγάλη άρρώστεια της μαμäs που βάσταζε ώσπου πουλήσαμε και τη ντουλάπα και τον καναπέ. Πήγαίνα στο σχολείο ύστερα όλη τη μέρα και το βράδυ βοηθούσα τον πατέρα μου που κανε νυχτέρι στο σπίτι. Είχε τον πάγκο του στη μέση της κουζίνας και φώναζε πολύ ή μαμά ή καημένη κι' εγώ καθόμουν κοβίσσινα μονταρόμπροκες ή ξεφουμάριζα τα παπούτσια. Διάβαζα σαν τέλειωνε το νυχτέρι κι' αν είχε πετρώλαιο ή λάμπα, άλλως το πρωί. Σαν τέλειωσα το Δημοτικό πήγα στο Γυμνάσιο κι' έβγαλα μιὰ τάξη, μα σαν μπήκα στη Δευτέρα με τράδηξε ό πατέρας μου. Έλεγε πως πρέπει να δουλέψω, κι' έτσι έγινε.

Με πήρε λοιπόν μιὰ μέρα ό πατέρας μου και με πήγε σ' έναν χρυσοχόο. Καθάριζα κάμποσο καιρό τις βιτρίνες του κι' ύστερα με πήρε και με πήγε στού θείου μου το μπακάλιο. Δούλεψα εκεί δυο χρόνια κι' έμαθα απ' έξω τη δουλειά. Κρατούσα τα βερσεδία και ζύγιαζα. Ήταν το χέρι μου ζυγαριά. Έκατό δράμια τυρί ήθελες; Έκοβα τη φέτα και ούτε ζύγισμα δεν ήθελε. Έκατό ακριδώς. Μα ύστερα ό θείος μου τόκλεισε το μαγαζί, γιατί χαμήλωσαν τα τσουβάλια κι' άδειασαν τα ράφια. Ό καημένος ήταν καλός ό θείος μου, μ' από την καλωσύνη του, λέγαν, τόχασε το μαγαζί. Έγώ μιὰ φορά έκανα ό,τι μπορούσα και τα βερσεδία τάγραφα με τάξη, ώσπου γέμισα δυο χοντρά βιβλία βερσεδία, και βερσεδία να σαστίζης...

Τότε πήγα εργάτης στα κασσάκια. Ήταν ένα

μεγάλο εργατικό που κάναμε κασσάκια για τα σταφύλια. Οί γυναίκες κρατούσαν τα φαλλίδια και κόβαν κάθε σάπια ρόγα κι' ύστερα γέμιζαν με σταφύλια τραγανά και κέρινα τα κασσόνια. Έμεις τα καρφώναμε και κάναμε φασσαρία πολλή με τα σφυριά μας και με τις φωνές μας και φρένιαζε ό έπιστάτης. Μα έμεις χτυπούσαμε και φωνάζαμε και γινόταν πανδαιμόνιο...

Δούλεψα κι' εκεί ένα χρόνο. Μα ύστερα έπαψε το νησί μας να στέλνη σταφύλια στο έξωτερικό. Έπαφαν και τα καράβια ν' άρμενίζουν από χώρα σε χώρα κι' εκλείσαν τα σύνορα... Πόλεμος...

Τό τρανό κακό, ό Πόλεμος. Αυτό που συμπλήρωσε τη δυστυχία στον κόσμο και στο σπίτι μας. Στον κόσμο γίνηκαν οί σφαγές και τα γκρεμίσματα και τα στρατόπεδα. Στο σπίτι μας μπήκε ό χωρισμός κι' ό Θάνατος. Σκορπίσαμε. Κι' άλλοι πήγαν άγύριστοι στού κάτω κόσμου τις χώρες κι' άλλοι στού άπάνω κόσμου τις πολιτείες και τους δρόμους... Έφτίσε και διαλύθηκε ή φαμελιά μας, πούταν κι' όλας έτοιμόρροπη απ' τις άρρώστειες και τη φτώχεια.

Έγώ βρέθηκα στην Άθήνα μέσα στο κακό και κάποιον πρόσωπο, μεγάλο κι' αξιο να τό τιμώ, μ' έβαλε στη δουλειά που ως τα σήμερα εργάζομαι.

Είναι ένα Έργαστήριο του Έπουργείου, σε μιάν άκρη της Άθήνας. Έχουμε να κάνουμε έδω με τ' άλογα και με κάθε λογής ζωο. Καλά καλά δεν ξέρω τι γίνεται, γιατί παρ' όλο που μένω τόσα χρόνια έδω, όμως τα μηχανήματα και τα μπουκάλια και τα γυαλιά είναι τόσα πολλά που δε βρίσκω άκρη. Γιατροί, κτηνίατροι, με τις άσπρες μπλουζες τους παινοθαίνουν στα έργαστήρια, κάθονται πάνω σε ψηλά καθίσματα κι' έχουν ώρες πολλές τό μάτι τους στο μικροσκόπιο. Έπειτα γεμίζουν κάτι σωλήνες με υγρά κόκκινα, κίτρινα, λογής, και τα ζεσταίνουν στούς κλιθάνους και τα κρυώνουν στο ψυγείο, κι' ύστερα κάθονται και μιλούν γι' αυτά και σημειώνουν και τηλεφωνούν γι' αυτά. Η άνοιγουν μικρά ποντικάκια που τα ταιζούν έπίτηδες και τα ξεκοιλιάζουν λοιπόν και παίρνουν μέσα από τα σωθικά τους σταγονίτσες και κάνουν χίλια δυο πράγματα. Που να καταλάβης. Έχουμε και τό Διευθυντή μας. Αύτός είναι που τα κάνει τα πολλά μυστήρια. Είναι ένας άνθρωπος ψηλός, άρχοντικός, ξέρει όλες τις γλώσσες και να τηλε-

φωνήση ακόμα σ' όποια θές. Πώ, πώ, τί γυαλάκια, τί ραβδάκια, τί στρογγυλά κουτιά, πως βρίσκει άκρη και πως δεν τα χάνει, συλλογίζομαι. Μα και πως να τα χάση, αύτός πάντα το νού του εκεί τον έχει δοσμένο, σ' αυτά τα πράγματα. Κι' αν πäs να του πής κάτι, φαίνεται πως σ' άκούει, μα εκείνος έχει το νού του στη δουλειά του, λοιπόν σου λέει ναι, ναι, κι' όταν πäs να φύγης σ' άρωτάει, τί είπες; Κι' είναι καλός ό Διευθυντής μας. Όσο για άδεια σαν έχεις ανάγκη ή σαν είσαι άρρωστος, να σου δώση πρόθυμος. Φτάνει τη δουλειά σου να την αγαπάς.

Έχουμε κι' έναν ύποδιευθυντή, περιέργο άνθρω-

πο. Μπαίνει μέσα σ' όλα και διατάζει και φωνάζει, όλο νεύρα είναι και λές, Θεέ μου, τί κακός άνθρωπος... Μα εκείνος είναι ένα κομμάτι μάλαμα. Αύτά όλα τα κάνει για να προσδεύη ή δουλειά και να γίνεται καλύτερη. Φωνάζει και γκρινιαίνει, μα μόνο από μεράκι. Μέσα του χαμογελά για τις φωνές του που γεμίζουν τούς διαδρόμους. Κι' έχει πολλές φορές φανερώσει την καλή του καρδιά.

Δουλεύουμε εκεί 5 - 6 εργάτες. Καθαρίζομε τούς σταύλους και πατίζομε τ' άλογα. Αύτη είναι ή δουλειά μας όλων. Έχει ό καθένας μας όρισμένα άλογα που τα περνά με το ζυστρι κάθε πρωί και τα περιποιείται. Στην αρχή τα φοδόμενα, σα θηρία τάδλεπα. Όστερα τα συνήθισα και κάνω καλή παρέα μαζί τους. Μ' έμαθαν κι' αυτά και με καταλαβαίνουν. Έτσι μου φαίνεται πως με καταλαβαίνουν και με νιώθουν όπως ποτές άνθρωπος δε μ' ένιωσε. Τούς

ωραίου, του αληθινού: του θείου, πάνω από το κακό, το άσχημο, το ψεύτικο, το φθαρτό.

Πόση χαρά, πόση όμορφιά, πόση ζωή κλείνουν μέσα τους τα κουτιά αυτά με τη μαύρη σκυθρωπή τους όψη! Έδώ μία λέξη σε φτερουγίζει μέσα από των αιώνων την άγλυ στάς «χρυσόφρους Μυκήνας» των Αχαιών. Κάποια άλλη στου Περικλέους και της αρμονίας τόν αιώνα. Στής Ρώμης το σιδεροπέρασμα. Στου Βυζαντίου την ιδιόρρυθμη ψυχή. Στών Ένετων την ύπουλη καλωσύνη. Στου Τούρκου τη μακρόχρονη σκλαβιά και στής Έλευθερίας τις ανησυχίες.

Άλλου σε σταματά το χωραφιού ο μόχθος, της θάλασσας ή τραγουδιστή δουλειά, του βουνού το περήφανο κι' άγνό ανάθλημα, της πολιτείας το νευρικό περπάτημα. Κι' ύστερα της άπλης ψυχής το ξέσπασμα: έρωτες και γάμοι και γεννητούρια και ξόδια, δουλειά και πανηγύρι. Ο πολυκύμαντος πνευματοψυχικός κόσμος του μορφωμένου και πολυταξιωμένου, ή άγωνία του εμπόρου, ο ιδρώτας του τεχνίτη. Όλη ή φύση κι' όλη ή ζωή μ' ε,τι βλέπεις κι ε,τι άκοως, με ε,τι υποπτεύσαι και περιμένεις και φοβάσαι, με το παρελθόν, το παρόν και το μέλλον.

Και νά οι έργατες του πνεύματος που—χωρίς ύστεροβουλία και ταπεινά κίνητρα, με πνεύμα συνεργασίας κι' αδελφωσύνης για τόν κοινό σκοπό, ξεχνώντας και φτώχειες και θάσανα και κακοτυχίες, από

«θείαν μανίαν» κατεχόμενοι—με το τηλεσκόπιο της πείρας και της φαντασίας και με της κρίσης το μικροσκόπιο προσπαθούν νά ταξινομήσουν, νά μελετήσουν, νά μαντεύσουν πολλών τη σημασία και την άρχή και τις συνθήκες της γενέσεως και τις περιπέτειες και νεκραναστάσεις των.

Πόση χαρά και ίκανοποίηση σε κάθε ανακάλυψη και τοποθέτηση κ' εκτίμηση του άτέλειωτου θησαυρού της γλώσσας μας, που συνεχίζει την άκούραστη και διαρκώς ανανεούμενη ζωή της μέσα από των συμφορών τις φωτιές και τα χαλάσματα.

Πόσο διαφορετική θά ήταν ή μορφή του κόσμου αν στην κάθε δουλειά υπήρχεν ή ίδια «έρωτική επιμέλεια», ή «θεία μανία» (ένθουσιασμός), ανιδιοτέλεια, άρμονική συνεργασία για την επίτευξη του κοινού σκοπού: τη χαρά του άτόμου και του συνόλου. Αυτά προϋποθέτουν βέβαια επιτυχή έκλογή του επαγγέλματος και πλήρη επίγνωση της αξίας και του προσορισμού του ανθρώπου στη Γή. Η έλλειψη των προϋποθέσεων αυτών φέρνει την ψευτιά και το δόλο στην έργασία, που άποτελεί την πρώτη αίτία, το ύπόβαθρο και το συνεχιστή της Ζωής. Αποκορύφωμα ο έγωϊσμός στις κοινωνικές και διεθνείς μας σχέσεις. Κ' έτσι το θείο αυτό δώρο καταντά νά γίνεται το χαλκείο που έπινοεί και έτοιμάζει τα πνευματικά και υλικά όπλα της κακοδαιμονίας και αυτοκαταστροφής μας.

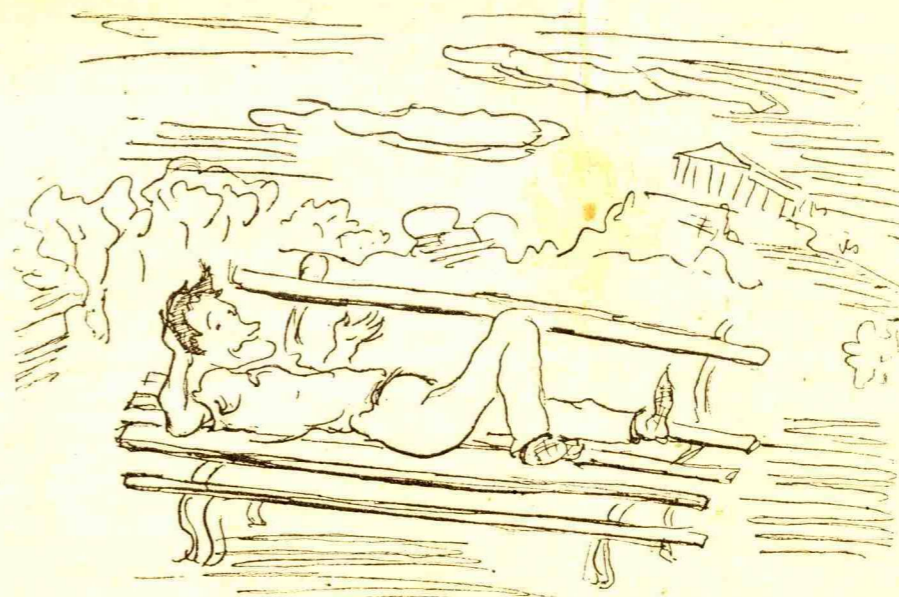
ΣΤΑΥΡΟΣ ΜΑΝΕΣΗΣ

ΟΙ ΛΑΒΩΜΕΝΟΙ

Η πατρίδα ξεκίνησε νά σάς υποδεχτεί
χωρίς στεφάνι και θριάμβους
δίχως παράσημα
έτσι άπείριτα
σαν τή μεγαλοσύνη της καρδιάς σας
ήρθε
ή φτωχομάνα της γειτονιάς
νά μετρήσει με τή συγκίνηση το άνάστημά σας
ένα λόγο νά σάς πει
ένα πιστό νά σάς κεράσει
και τὰ κορίτσια
που έσυραν ως τήν προκουμία τόν θαμασμό τους
με ένα στιμμένο δάκρυ
στο μαντήλι τους
με ένα χαμόγελο
τόν θρεμμένο πόνο για νά άπαλύνει
και ήρθε ένας λαός περήφανος
αυτούσια τήν θυσία νά άντικρύσει
κι έσεις αδέλφια μου άπλοι στο μεγαλείο σας
κουνούσατε τὰ χέρια με τούς επιδέσμους

στο βαπόρι
(που ταξίδεψε τήν λαβωμένη σας εξόρμηση
με τήν κατάφορτη άγωνία
του έθνους)
ένα χαιρετισμό νά στείλετε
ένα τραγούδι νά μας πείτε
για τὸ στρατό
και τήν πεποίθησή του
σε λίγο
γονατιστή ή Έλλάδα διαλαούσε
τήν εμπιστοσύνη της
— καθώς δρασκέλαγαν τούς δρόμους τὰ φορεϊά
και ή λιτανεία της νίκης καθώς περνούσε—
κι έμεις
πυργώναμε τήν πίστη μας ως τὰ βουνα
της Ήπειρος
κι ύθε άντιστάθηκε
— και φλόγισε τόν ήλιο—
ή άντριά σας!...

ΤΙΜΟΣ ΜΩΡΑΪΤΗΣ

ΒΑΣΙΛΑΚΗΣ Ο ΤΕΜΠΕΛΗΣ ΘΗΡΙΟΝ Ο ΑΝΘΡΩΠΟΣ!...

Ο Βασιλάκης είναι ξαπλωμένος δίπλα στο τζάκι. Παρακολουθεί με μεγάλη προσοχή τὰ καίόμενα κούτσουρα. Προσπαθεί νά έμβραθύνει στο μυστήριο της φωτιάς. Σε λίγο, άποσπᾶ τήν προσοχή του κάποια μύγα. Τήν άκολουθεί με τὸ βλέμμα του καθώς πετάει μέσα στο δωμάτιο. Μετά κάμποση ώρα, ή μύγα σταθμεύει άπάνω στο μέτωπό του.

— Όχι!, μέγας μπελάς... λέει ο Βασιλάκης.

Σηκώνει τὰ φρύδια του, κάνει και μερικές άλλες συσπάσεις του μετώπου του για νά διώξει τόν ένοχλητικόν επισκέπτη. Δέν τὰ καταφέρνει. Η μύγα έχει στρογγυλοκαθήσει στο μέτωπό του και δέν έννοεί νά τὸ κουνήσει άπ' εκεί. Ο τύπος μας, μετά μερικές άμφιταλαντεύσεις, πείθεται νά έγκαταλείψει τόν άγώνα.

Άμφιταλαντεύσεις: Για μια στιγμή του πέρασε από τὸ μυαλό του ή ιδέα νά σηκώσει τὸ χέρι του και νά διώξει τήν μύγα. Έπειτα όμως, σκέφθηκε ώριμότερα τὸ πράμα, και κατέληξε σε άλλην άπόφαση.

— Μύγες θά κυνηγήμε τώρα: εἶπε και έγκατέλειψε τὸ κυνήγι.

Η μητέρα του Βασιλάκη συγυρίζει τὸ δωμάτιο. Τακτοποιήσει τὸ τραπέζι, σκούπισε τὸ πάτωμα και για νά ολοκληρώσει τὸ σκούπισμα, παρακαλεῖ τόν γιό της νά σηκωθῆ από τὸ μέρος όπου είναι ξαπλωμένος.

— Σήκω, γιέ μου.

Ο Βασιλάκης άκούει ότι πρέπει νά μετακινήθῃ... κι' άνταρ-χιάζει!... Έλα όμως που δέν θέλει νά χαλάσῃ και τὸ χατίρι της μητέρας του!

— Είναι ανάγκη, μητέρα, νά σηκωθῶ;

— Άν δέν σηκωθῆς πῶς θά σκούπισω αὐτὸ τὸ μέρος, γιέ μου! Έπειτα, παιδάκι μου, δέν πιάστηκες τόσες ώρες ξαπλωμένος κειδανά;

Τὸ σκέφθηκε από δω, τὸ σκέφθηκε από 'κει ὁ Βασιλάκης και εἶδε ότι τὸ πράμα δέν έπαιρνε γιατρεία!...

— Δέν σκούπιζεις πρώτα τὸ άλλο μέρος του τζακιού; εἶπε θέλοντας μ' αὐτὸ τὸν τρόπο νά του δοθῆ μια μικρὴ προθεσμία.

— Αὐτὸ τὸ σκούπισα.

— Καλὰ μητέρα!... Τί νά γίνει; Αὐτὰ έχει ὁ κόσμος!... εἶπεν ὁ Βασιλάκης. Έπειτα κατέβαλε μεγάλη προσπάθεια, σηκώθηκε, πήγε και ξαπλώθηκε στην άλλη μεριά του τζακιού και έπεσε σε βαθεῖα συλλογή:

Δέν ήταν μικρὸ πράμα αὐτὸ που έκανε!... Θαύμαζε τόν εαυτό του!... Ποῦ βρῆκε τις δυνάμεις που χρειαζόντουσαν για νά κάνει ένα τέτοιο κατόρθωμα;

— Μπράβο μου! λέει...

Σε λίγο παύει νά είναι υπερήφανος.

Βρίσκει ότι τὰ συγχαρητήρια δέν άνήκουν εις τόν εαυτό του αλλά στις μυστηριώδεις δυνάμεις που έπλασαν τόν άνθρωπο και του έδωσαν τέτοιες καταπληκτικές ικανότητες...

— Μπρέ, τ' είναι ὁ άνθρωπος!...

— Τ' είναι ὁ άνθρωπος, γιέ μου;

— Μυστήριο!... Θηρίον!...

— Γιατί, παιδί μου;

— Κόυταζε, καλὲ μητέρα: Ποῦ ήμουνα πρωτίτερα και ποῦ βρέθηκε!... Θηρίον είναι ὁ άνθρωπος! Θηρίον!...

ΑΣΜΟΔΑΙΟΣ

Κάποτε ο Άγγλος φυσικός Νεύτων εκάλισε σε γεύμα ένα φίλο του. Την ώρισμένη ώρα έφθασε ο φίλος, αλλά βρήκε τον Νεύτωνα στο εργαστήριό του. Έπειδή όμως δεν επέτρεπε σε κανέναν να τον ενοχλή στη δουλειά του, αναγκάστηκε να περιμένει. Η ώρα όμως περνούσε χωρίς να παρουσιάζεται ο Νεύτων. Έτσι έστρωσαν το τραπέζι οι οικείοι του και έφαγαν με τον ξένο χωρίς να τον περιμένουν. Όταν επί τέλους βγήκε ο Νεύτων από το εργαστήριό του, βλέποντας το τραπέζι ξεστρωμένο είπε: «Σκέψου τί άφηρηρημένος είμαι. Νόμιζα πως δεν είχα φίλε».

ΣΠΑΖΟΚΕΦΑΛΙΕΣ

Η απόσταση από την Νέα Υόρκη στον Άγιο Φραγκίσκο είναι 7 ημέρες με τον σιδηρόδρομο. Κάθε μέρα ξεκινούν από την Νέα Υόρκη 7 τραίνα και άλλα τόσα από τον Άγιο Φραγκίσκο. Πόσα τραίνα θα συναντήσει στον δρόμο ένα τραίνο που ξεκινάει από την Νέα Υόρκη για τον Άγιο Φραγκίσκο;

ΓΙΑ ΝΑ ΓΕΛΑΣΕΤΕ...

Ένας ναυτικός πήγε μια μέρα στο γραφείο κάποιου έφοπλιστού και κατόρθωσε να πετύχει από τον γραμματέα του άκρόασι.

— Είναι μεγάλη τιμή αυτή που σας κάνω, του είπε ο έφοπλιστής. Σήμερα άρνήθηκα να ιδώ 11 πρόσωπα.

— Το ξαίρω, απήντησε ο ναυτικός. Είμαι ο αντίπρόσωπός τους.

Ένας περιηγητής ρωτάει κάποιον χωρικό.

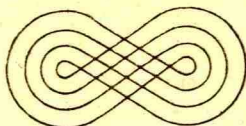
— Δεν μου λές, παπούλη, γεννήθηκε κανένας μεγάλος άνδρας στον τόπο σας; — Όχι, άφεντικό. Μόνον μορά.

Στόν στρατό.

Λοχίας. — Ποιός γάϊδαρος σου είπε να πετάξης εδώ τα σκουπίδια;

Στρατιώτης. — Ό Λοχαγός, κύρ Λοχία.

ΜΟΝΟΚΟΝΤΥΛΙΑ

Χωρίς να σηκώσετε το μολύβι καθόλου σχεδιάσετε το πάρα πάνω σχήμα και μάλιστα έτσι, ώστε να μη περάσετε δυο φορές από την ίδια γραμμή.

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
1											
2											
3											
4											
5											
6											
7											
8											
9											
10											
11											

Όριζοντίως. 1) Παρθένιοι νεάνιδες της Σκανδιναβικής μυθολογίας (έν.) — Τελικός σύνδεσμος (δημοτ.) 2) Άρμεγω (καθ.) — Δεμονάδα, αλλά και Άθηναικός κινηματογράφος. 3) Γράμμα του άλφαβήτου. — Έτσι λένε οι Άγγλοι την δύσι. 4) Άρθρον (πληθ.) — Στρατιωτικόν παράγγελμα. 5) Κάτοικος Άσιατικής Χώρας (δοτ) — Προηγείται του όρκου. 6) Μονάς βάρους—Άμνός. 7) Άντωνυμία (δημοτ.) — Έκράτει επί των όμων του τον κόσμο. 8) Όχι άνισος — Δίφθογγος. 9) Έπίρρημα άριθμητικόν. — Άρθρον. 10) Υπάρχον — Ίππος — Άρθρον (αίτ.) 11) Τίτλος στρατιωτικός. Καθέτως. 1) Όπερέττα του Σακελλαριδη. 2) Καθαρός, άμόλυτος — Πνεύμα (δοτ.) 3) Άρθρον γαλικόν—Έκει έμνε ο Πάν. (έν.) 4) Όχι έφεδρος — Είναι ποιότητος άρίστης. 5) Υστερόγραφον — Άντων. (γεν.) — Υπουργειον... 6) Ρεύμα, ύοή (δοτ.) — Τό Εύαγγέλιον τό λέει έξώτερον. — Είς την αυτήν φυλήν άνήκουν και οι Έλληνες (όν.) 7) Άρηντικόν Μόριον 8) Μέσον έπικοινωνίας. 9) Σύνδεσμος συμπλ. — Πόλις της νοτίου Γαλλίας — Άρθρον (δοτ.) 10) Ναυτικός όμιλος—Υπηρετεί σε καράβι. 11) Άκρωτήριο της Έλλάδος.

**

ΑΙΝΙΓΜΑ

Δυο πατέρες και δυο γιοί
 Βγήκαν έξω κυνηγοί.
 Και σκοτώσανε λαγούς,
 Και τους φέρνουν σηκωτούς.
 Από έναν ο καθείς,
 Δηλαδή τό όλον τρεις
 Τρεις σας λέγω τό σωστό,
 Μα πως έγινε αυτό;

Όπως είναι γνωστό, σε πολλά μέρη του κόσμου τό λάλημα του κούκκου θεωρείται καλός οϊωνός. Μια φορά, ένώ περπατούσαν δυο χωρικοί, άκουσαν τό λάλημα του κούκκου και άρχισαν άμέσως να μαλώνουν, επιμένοντας ό καθένας πως γι' αυτόν λάλησε ό κούκκος. Έκείνη τή στιγμή περνούσε ο Συμβολαιογράφος του χωριού, ό όποιος άκούγοντας την αίτία του καυγά τους είπε πως θα τους έξηγούσε για ποιόν λάλησε ό κούκκος, άν του έδιναν από μια δραχμή. Άφου λοιπόν έπήρε τις δυο δραχμές τους είπε: «Φίλοι μου, για μένα λάλησε ό κούκκος».

ΟΙ ΛΥΣΕΙΣ ΤΟΥ ΠΕΜΠΤΟΥ ΤΕΥΧΟΥΣ ΣΤΑΥΡΟΛΕΞΟ:

Όριζοντίως. 1) Έργοστάσιον. 3) Γραμματικός. 4) άλγω—τάκος. 5) άνεκτάς. 7) Ίσο—Άρη—Ι.Ο.Μ. 8) Σιβηρία. 9) νευρασθενής. 10) άν—ΗΛ. 11) χρημα — Σάσων. Καθέτως. 1) εργαλείον. 2) ΡΛ — έαρ. 3) αγαθοσύνη. 4) όλμων — ΙΡ. 5) Άβάνα. 6) τσαγκάρης. 7) ήρθες. 8) σάϊτα—ΙΕ'. 9) Κασσιανής. 10) ΟΚ(Α)—ήλω. 11) Νοσοκόμος.

Ένα πρόβλημα: Ό δήθεν ύπηρετής είπε ότι ό βιολιστής λίγο πρινάυτοζοτνήση, είχε παίξει βιολί. Άλλά ήταν ψέμματα, γιατί άν έπαιξε πραγματικά, ό βιολιστής θα έχαλάρωνε τις χορδές του όργάνου, πριν τό βάλλει στη θέση του. Και οι χορδές δεν ήσαν χαλαρωμένες, άφου ό ανακριτής μπόρεσε να παίξει.

Ναι ή όχι: 1,2,3 όχι. 4,5,6 ναι. Και μισό: Ήσαν 7. Ό α' πήρε τα μισά (3 1/2) και μισό, έν όλω 4. Από τα τρία που έμειναν ό β' πήρε τα μισά (1 1/2) και μισό, έν όλω 2. Και ό γ' άπ' τό πορτοκάλι που έμεινε πήρε τα μισά (1/2) και μισό, δηλ. ένα όλόκληρο πορτοκάλι...

Άπρόσπα: Τό «άνατέλλω»... 99⁹...

ΔΙΕΥΘΥΝΣΕΙΣ
 σύμφωνα με τό άρθρο 6 § 1 του
 Α. Ν. 1092/1938:
 Διεύθυνσις - έκδοσις
 τής «Έργατικής Έστίας»:
ΕΡΓΑΤΙΚΗ ΕΣΤΙΑ
 (Υπουργειον Έργασίας).
 ΠΡΟΪΣΤΑΜΕΝΟΣ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ:
ΘΕΜ. ΖΕΡΒΟΥΔΑΚΗΣ
 ΚΑΤΟΙΚΙΑ: ΘΕΜΙΣΤΟΚΛΕΟΥΣ 11
 ΝΕΑ ΧΑΛΚΙΔΩΝ - ΦΙΛΑΔΕΛΦΕΙΑ

